

Ходакевич О.Г.

кандидат психологічних наук, доцент кафедри іноземних мов факультету фінансів Київський національний університет імені Вадима Гетьмана

Мендрух Ю.М.

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов факультету фінансів Київський національний університет імені Вадима Гетьмана

Остапенко Е.О.

кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри іноземних мов факультету фінансів Київський національний університет імені Вадима Гетьмана

ПОЛІКУЛЬТУРНА КОМПЕТЕНЦІЯ СТУДЕНТІВ ЯК ФАКТОР ІНТЕГРАЦІЇ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО КУЛЬТУРНОГО ПРОСТОРУ

Анотація. У статті досліджуються поняття полікультурна компетенція, рівні, умови, форми та методи її формування у майбутніх фахівців на заняттях з фахової іноземної мови.

Ключові слова: полікультурна компетенція, майбутні фахівці, фахова іноземна мова.

Summary. The article deals with the notion of multicultural competence, the levels, conditions, forms and methods of its formation at the lessons of foreign language for specific purposes.

Key words: multicultural competence, prospective specialists, foreign language for specific purposes.

Постановка проблеми. Сучасне бачення Європи – це передусім міжцивілізаційне зближення націй і держав на Європейському континенті, взаємозбагачення культур. Отже, перед вищою освітою стоїть задача підготовки таких фахівців, які б мали нове мислення, гідно представляли власну країну, а також успішно інтегрувались в новий соціокультурний простір, не втрачаючи національну ідентичність. Формування полікультурної компетентності майбутнього фахівця є актуальним завданням під час викладання фахової іноземної мови у вищих навчальних закладах.

Аналіз джерел та публікацій. Питанням формування полікультурної компетентності майбутніх фахівців різного профілю присвячені сучасні педагогічні дослідження С. Авхутської, Л. Гончаренко, М. Гулич, Д. Коврей В. Кузьменко та інших вчених [5, с.145] Основні ознаки поняття «полікультурна компетенція майбутнього фахівця» як професійно значущої якості особистості були розкриті С. Авхутською – «системне новоутворення, що забезпечує мотиви пізнання і прийняття загального і специфічного в кожній із культур як цінності, знання законів та способів життєдіяльності в полікультурному середовищі та вміння їх використовувати на практиці виховання майбутнього учня як – людини культури» [1, с.4]. Л. Мелько розглядала полікультурну компетенцію як здатність особистості гармонійно реалізовувати полікультурні компетенції, володіючи сумою полікультурних знань та мовленнєвими

навичками [4, с.282]. Отже, на нашу думку, полікультурна компетенція складається з багатьох умінь, найважливішим з яких є здатність успішно співпрацювати і розвиватися в полікультурному середовищі. Беручи до уваги вищезазначене, вивчення дисципліни «Фахова іноземна мова» у ВНЗ стає особливо важливою у контексті інтеграції України до європейського культурного простору.

Виклад основного матеріалу дослідження. Вивчення дисципліни «Фахова іноземна мова» уможливорює задовольнити всі критерії для успішного формування полікультурної компетентності особистості на таких рівнях: на *мотиваційно-ціннісному* рівні студенти усвідомлюють свої цілі, мотиви, ціннісні установки щодо ставлення до майбутньої професійної діяльності, необхідності володіння іноземною мовою для кар'єрних перспектив; на *когнітивному* рівні вони отримують сукупність знань про культурні особливості інших; на *діяльнісному* рівні навчаються вступати в міжкультурну комунікацію з носіями іншомовної культури; на *емоційному* формують позитивне оцінювання педагогічного процесу, який стає опорою на соціальні та особистісні значимі цінності [2, с.10].

Заняття з фахової мови наближають навчальне середовище до умов реального спілкування, актуалізують особистий досвід учасниками навчального процесу від спілкування з представниками інших культур в різних ділових та фахових ситуаціях. Використання міждисциплінарного підходу до вивчення фахової іноземної мови дає змогу підбирати такі навчальні матеріали з іноземної мови, в яких розглядаються культурні особливості ділової поведінки.

Успішне опанування дисципліни передбачає участь студентів у відкритих лекціях з провідними фахівцями з інших країн, вебінарах у форматі *Questions and Answers* з викладачами-носіями мови, *case studies*, навчанні за програмами міжнародного обміну, а також участі у літніх мовних і фахових школах, програмах *Work and Travel* на рівні впевненого користувача. Застосування таких форм та методів організації навчального процесу, як міні-конференції та ділові ігри, сприяють розвитку інтересу до різних ділових культур, формують уміння й навички продуктивного спілкування в полікультурному середовищі. [3, с.124].

Висновки з проведеного дослідження. Заняття з фахової іноземної мови у вищому навчальному закладі відіграють особливу роль у формуванні полікультурної компетенції студентів. Такі заняття забезпечують майбутньому фахівцеві комплекс необхідних умінь та навичок міжкультурного і професійного спілкування, а саме, уміння розробляти ефективну стратегію комунікативної ролі поведінки в ситуаціях міжособистісного спілкування, проявляти толерантність до чужої культури та успішно інтегрувались в новий соціокультурний простір.

Список використаних джерел

1. Авхутська С.О. Полікультурна компетентність як необхідна складова професійної компетентності майбутнього учителя. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 16 : Творча особистість учителя: проблеми теорії і практики. 2011. Вип. 14. — С. 4—7. URL:<http://enpuir.npu.edu.ua/bit9/10085/1/Avhutskaaya.pdf> (дата звернення: 01.03.2021).

2. Данилова Д.Ю. (2007) Формирование поликультурной компетентности студентов. Учитель, 3, С.12—15.

3. Забіяка І., Лобанова С. (2020) Міжкультурна комунікативна компетентність майбутніх фахівців технічного та гуманітарного профілю у контексті глобалізації освітнього простору. Інноватика у вихованні, 11(2), С.120—127.

4. Мелько Л. Ф. Полікультурна компетентність студентів як фактор інтеграції. Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди». Додаток 1 до Вип. 5, Том IV (55): Тематичний випуск «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору». К.: Гнозис, 2014. С. 282—290.

5. Мова і міжкультурна комунікація: теорія та практика: колективна монографія / за наук ред. Н. Сизоненко. Київ: Видавництво Ліра — К, 2021. 256 с.

Шевченко О.Л.

кандидат філологічних наук, доцент

завідувачка кафедри іноземних мов і міжкультурної комунікації

Київського національного економічного університету

імені Вадима Гетьмана

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ МУЛЬТИКУЛЬТУРНОЇ ОСВІТИ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Анотація. У статті розглядаються актуальні питання розвитку мультикультурної освіти в умовах європейської інтеграції України, що стає однією з провідних концепцій єднання культур. Досліджуються виміри, форми і завдання мультикультурної освіти, впровадження якої неможливе без реформування всього освітнього середовища.

Ключові слова: мультикультуралізм, мультикультурна освіта, різноманіття культур, міжкультурний діалог, мультикультурні виміри

Summary. The article considers the topical issues of the development of multicultural education which is becoming one of the leading concepts of cultural unity under the European integration of Ukraine. The dimensions, forms and tasks of multicultural education are studied, the implementation of which is impossible without reforming the entire educational environment.

Key words: multiculturalism, multicultural education, cultural diversity, intercultural dialogue, multicultural dimensions